

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Česká Lípa 6. 6. 2011
č.j. SRS 039174/2011

Oblastní odbor SRS

Pražská 765

440 01 Louny

Zpráva č. 10 Oblastního odboru Louny o výskytu škodlivých organismů a poruch za období 30. 5. - 5. 6. 2011

1. Počasí

Na počátku sledovaného období bylo slunečné a velmi teplé počasí, s denními teplotami až k 27 °C. Při příchodu velké oblačnosti se 1. 6. výrazně ochladilo, na cca 16 °C, v následujícím dni opět začalo postupné vyjasňování a oteplování. V dalších dnech dosahovala denní maxima až 29 °C. Noční minima se pohybovala mezi 10-18 °C. Přes naše území přešly 1. 6. plošné srážky, lokálně slabé až střední. V závěru období lokální srážky z bouřek. Srážkový deficit se neustále prohlubuje. Podle údajů Českého hydrometeorologického ústavu (aktuální stav počasí/ monitorování zemědělského sucha) patří oblasti okresů Louny, Litoměřice, Ústí nad Labem, Děčín a jejich okolí do oblastí s velkým rizikem ohrožení suchem, na zbývajícím území je riziko ohrožení suchem středně velké.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V obilovinách a olejninách probíhá, podle potřeby, ošetření fungicidními přípravky s preventivním i kurativním účinkem. Postemergentní ošetřování herbicidy probíhá především v cukrovce, máku, slunečnici a košťálové zelenině. Na chmelnicích probíhá druhá priorávka chmele a preventivně se ošetřuje proti plísni chmele a mšici chmelové. Ve vinicích probíhá ošetření proti plísni révy vinné, padlí révovému a obalečům na révě. V sadech jabloní pokračuje fungicidní ošetření proti strupovitosti a padlí jabloně a insekticidní ošetření proti obalečům a mšicím na jabloních. V okrese Litoměřice se od pondělí začaly vybírat rané brambory, hlavně ty, které byly přikryty netkanou textilí. V plném proudu je i sklizeň košťálové zeleniny, sběr jahod a sklizeň raných odrůd hrachu. V okrese Louny již započala likvidace invazních plevelů (boševník, *Heracleum spp.*) na zamořených nezemědělských pozemcích.

OBILNINY

Některé porosty obilovin jsou ovlivněny suchem v růstu, jiné začaly vlivem vysokých teplot předčasně metat.

PŠENICE OZIMÁ (RF 49-61BBCH)

Silný výskyt **tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)** byl pozorován v okrese Louny (Krásný Dvůr, 2. 6.).

Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice u 20 rostlin (odnoží) odebraných při úhlopříčném průchodu porostem (10míst x 2rostliny).

Ošetření se provádí při dosažení prahu škodlivosti, jestliže je při pozorování nalezeno více než 12% listů s výskytem pyknid.

Pozorován střední výskyt **padlí pšenice (*Blumeria graminis*)** v okrese Děčín (Brložec, 2. 6.).

Chemickou ochranu provádíme především od končícího odnožování až po plný vývin posledního listu (fáze 29-39 DC), jestliže většina odnoží má výskyt padlí na některém z horních tří listů. Čím časnější je napadení, tím větší je riziko škod. Fungicidní ošetření se obvykle provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogena.

Střední výskyt **světle hnědé skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byl pozorován v okresech Děčín (Filipínky a Stará Oleška, 2. 6.) a Litoměřice (Nížebohy, 31. 5.).

Fungicidní ošetření se obvykle provádí v kombinaci proti komplexu listových chorob v období metání. Ošetřují se porosty, které mají skvrny choroby na horních třech listech v množství více jak 5% zasažených listů. Hodnotí se 20 rostlin při úhlopříčném průchodu porostem (10 míst x 2 rostliny).

Pozorovány první slabé výskyty **kyjatky osenní (*Sitobion avenae*)** v okresech Ústí nad Labem (Brozánky a Řehlovice, 1. 6.) a Děčín (Filipínky, Stará Oleška a Brložec, 2. 6.).

Pozorován první slabý výskyt **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** v okrese Děčín (Filipínky, Stará Oleška a Brložec, 2. 6.).

V okrese Liberec (Chrastava 31. 5.) byl zjištěn první výskyt vajíček **bejlomorky sedlové (*Haplodiplosis marginata*)** ve slabé intenzitě.

První výskyt housenek **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** byl pozorován v okrese Litoměřice (Trnovany, 2. 6.).

Střední výskyt larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** přetrvává v okrese Louny (Čeradice, 2. 6.).

Příznaky napadení jsou podélné úzké pruhy mezi listovými žebry vykousané brouky a larvami. Larvy na rozdíl od brouků ponechávají při žíru dolní pokožku listů neporušenou. Žlutnou a vadnou listy. Nejvíce bývají napadány okraje porostů. Hodnotí se počet dospělců obou druhů kohoutků a počet vajíček a larev. Kohoutci se vyskytují ve škodlivém množství v několikaletých cyklech. Larvy jsou škodlivější než dospělci. Napadené rostliny špatně metají a předčasně dozrávají. Jarní obilniny jsou k napadení citlivější než ozimé.

Přípravky na ochranu rostlin aplikujeme na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. Ekonomický práh škodlivosti nastává při výskytu 0,3 a více dospělců na 1 smyk a při 0,4 a více vajíček a larev na 1 odnož.

Silné zaplevelení pozemku **svěřepem (*Bromus L.*)** pozorováno v okrese Litoměřice (Trnovany, 2. 6.).

JEČMEN OZIMÝ (RF 65 – 67 BBCH)

Na okrese Litoměřice (Nížebohy, 30. 5.) byl pozorován první výskyt **kyjatky travní (*Metopolophium dirhodum*)**.

JEČMEN JARNÍ (RF 39-55 BBCH)

Silný výskyt **sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** byl pozorován v okrese Louny (Čeradice, 2. 6.), na lokalitě (Žatec, 2. 6.) byl zjištěn první výskyt této choroby.

U infekce z osiva se první příznaky objevují již na klíčcích pochvách (koleoptile) v podobě nenápadných světle hnědých proužků. Skvrny pak přecházejí na listové čepele v podobě podélných hnědých skvrn, které se zvětšují nebo splývají a často vykazují příčné proužky (sít'ování). U mladých listů bývá charakteristické sít'ování vidět jen v procházejícím světle. Koncem sloupkování a při metání bývají skvrny mnohem nápadnější, a při silném napadení celý list zasychá, avšak netřepí se jako u pruhovitosti ječné. V některých případech skvrny nemají charakteristické sít'ování. Může jít o

specifickou formu patogena nebo o specifickou reakci odrůdy. Metání klasů není touto chorobou ovlivněno. Silně napadené rostliny však mohou mít zahnědlé špičky zrn a sníženou klíčivost.

Aplikace listových fungicidů přichází v úvahu při šíření choroby do vyšších listových pater. Nejspíše to bude již ve fázi 30 DC (vzpřimování porostu), obvykle kolem fáze 32-39 DC (2. kolénko až poslední list) výjimečně při počínajícím metání. Za prahovou hodnotu pro nasazení fungicidu lze považovat stav, kdy 20-30% druhých až čtvrtých listů shora vykazuje napadení. Vzhledem k charakteru fungicidů povolených proti sítovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene lze přitom počítat skvrny způsobené touto skvrnitostí a původcem spály ječmene.

V okrese Litoměřice (Račiněves, 30. 5.) byly pozorovány první výskyty **mšice střemchové (*Rhopalosiphum padi*)** a **kyjatky travní (*Metopolophium dirhodum*)**.

Zjištěn střední výskyt larev **kohoutků (*Oulema spp.*)** v okrese Liberec (Chrastava, 31. 5.).

Doporučené ošetření: viz. pšenice ozimá

KUKUŘICE (RF15-19 BBCH)

Na rostlinách se projevuje fialovým zbarvením listů **nedostatek fosforu**. Příčinou je sucho a nedostatek kyslíku v půdě, který brzdí jeho příjem. Pozorováno v okrese Liberec (Chrastava, 31. 5.).

V okrese Louny (Kněžice, 2. 6.) byl porost poničen lokálními **prudkými srážkami**.

OLEJNINY

REPKA OZIMÁ (RF 63-75 BBCH)

V okrese Liberec (Chrastava, 31. 5.) byl zjištěn střední výskyt **fomového černání stonku řepky (*Leptosphaeria maculans*)** na listech.

Proti tomuto patogenu je v současné době přímá ochrana bezpředmětná

První výskyt **mšice zelné (*Brevicoryne brassicae*)** byl pozorován v okrese Louny (Blažim, 1. 6. a Čeradice, 2. 6.).

Silný výskyt **bejlomorky kapustové (*Dasyneura brassicae*)** pozorován v okrese Louny (Židovice, 30. 5. a Žatec, 2. 6.). V okrese Litoměřice (Budyně nad Ohří, 30. 5.) byl zjištěn první výskyt larev.

Drobný „komárek“ z čeledi bejlomorkovitých (Cecidomyiidae). Dospělci jsou 1,2-2 mm dlouzí, podobní drobným muškám. Mají dlouhé nohy i tykadla, tmavou hrud' porostlou šedými chloupky a načervenalý zadeček. Žlutobílé, beznohé a bezhlavé larvy dosahující délky 2 mm, sají na vnitřní stěně šešulí a na nezralých semenech. V okrajových částech porostů může bejlomorka kapustová spolu s krytonoscem šešulovým způsobit v některých letech až 50% ztráty na výnosech. Uvnitř porostů nebývají ztráty vyšší než 10 %. Semena se scvrkávají a zasychají. Šešule jsou před začátkem zrání nažloutlé a zduřelé. Škodlivost se zvyšuje vypadáváním zdravých semen z předčasně puklých šešulí. Nejvíce jsou poškozovány okrajové části pozemků do hloubky 25-50 m.

Škodlivý výskyt je udáván při výskytu více jak 0,25 dospělce na jednu rostlinu. Chemickou ochranu je vhodné sloučit s ochranou proti krytonosci šešulovému.

MÁK (RF 40 BBCH)

První výskyt larev **krytonosce kořenového (*Stenocarus ruficornis*)** byl pozorován v okrese Litoměřice (Chotěšov, 30. 5. a Trnovany u Litoměřic, 2. 6.).

V okrese Litoměřice (Trnovany u Litoměřic, 2. 6.) bylo také pozorováno velmi silné zaplevelení máku **pýrem plazivým (*Elytrigia repens*)**, **pcháčem rolním (*Cirsium arvense*)**, **merlíky (*Chenopodium sp.*)** a **rdesnovitými plevely (*Polygonaceae*)**.

SLUNEČNICE (RF 15-31 BBCH)

Silný výskyt **alternáriové skvrnitosti slunečnice (*Alternaria sp.*)** na listech byl pozorován v okrese Louny (Čeradice, 2. 6.).

Na všech listech (pravých i děložních), vznikají hnědé až černé, nejprve drobné, mírně propadlé, okrouhlé skvrny. Na řapících, květních stopkách a na šešulích jsou tyto skvrny protáhlejšího tvaru. Na pletivech uvnitř skvrn jsou viditelné typické soustředné kruhy. Skvrny postupně zasychají a praskají. Silněji napadené listy žloutnou, od okrajů zasychají a opadávají

Doporučený termín aplikace proti alternáriové skvrnitosti a hlízence obecné je na počátku kvetení v dávce 1 kg/ha. Přípravek můžeme kombinovat s foliární výživou. Podle potřeby lze postřík fungicidními přípravky aplikovat i ve dřívějších růstových fázích a ošetření opakovat.

CHMEL

CHMEL (RF 20-35 BBCH)

Silný výskyt **peronosporu chmele (*Pseudoperonospora humuli*)** pozorován v okrese Louny (Žatec, 2. 6.) – stálý infekční tlak v celé oblasti pěstování chmele.

Mladé výhony jsou menší, listy na nich jsou deformované, drobné. Na spodní straně napadených listů bývá povlak šedého mycelia houby. Na listech starších rostlin se tvoří nejdříve zelenožluté nepravidelné skvrny, které rychle žloutnou a hnědnou, napadené pletivo zasychá. Napadené hlávky jsou otevřeny, listy hnědě zbarvené.

Přímá ochrana se provádí na základě počtu klasovitých výhonů a počtu peronosporových skvrn na listech a podle signalizace postřiku při krátkodobé prognóze. Pro potřebu skutečného chemického ošetření zpracovává rámcovou signalizaci ochranných zásahů podle krátkodobé prognózy Chmelařský institut, s.r.o..

Silný výskyt **mšice chmelové (*Phorodon humuli*)** pozorován v okrese Louny (Žatec a Ročov, 2. 6.) – pokračují nálety v celé oblasti pěstování chmele.

Způsobuje zasychání listů chmele a chmelových šištic. Zasychání a odumírání vzrostného vrcholu a výhonů. Snižování asimilační plochy a znehodnocení chmelových šištic. Oslabování rostlin. Výnosové ztráty 1-10%. Přenos viróz.

Nejvhodnější termín pro ošetření je dle aktuálního výskytu mšice chmelové zpravidla od 20. 6. do 10. 7. (konec vegetativní růstové fáze, BBCH 37-59). K zabránění vzniku rezistence aplikujte výše uvedené přípravky po sobě během vegetační sezóny tak, aby přitom docházelo ke střídání skupin insekticidů s odlišným mechanismem účinku.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 72 BBCH)

Zjištěn střední výskyt **padlí jabloňe (*Podosphaera leucotricha*)** v okrese Litoměřice (Dolní Nezly, 2. 6.) a první výskyt v okrese Liberec (Svijanský Újezd, 30. 5.).

Bělavé moučnaté povlaky na letorostech, listech, květech a mladých plodech. Povlaky jsou tvořeny podhoubím, na němž se na konidioforech diferencují konidie. Padlí jabloňové je povrchový parazit, do pletiv hostitele pronikají haustoria, která zajišťují výživu houby. V důsledku poškození a odumírání povrchových buněk se postižené části zbarvují šedozeleně, dochází k redukci růstu a k deformacím až zasychání letorostů a listů. Na napadených plodech se projevuje nápadná síťovitá rzivost, která je patrná až do sklizně. Při sekundární infekci vyvinutých listů vznikají světle zelené neohraničené skvrny, obvykle jen s nenápadným porostem podhoubí, dochází k mírným deformacím listů.

Chemická ochrana je nezbytná především u náchylných odrůd na lokalitách pravidelného výskytu. Poprvé se ošetřuje v období těsně před, či na počátku sekundárního šíření choroby (1-2 týdny před květem) a dále dle potřeby až do července. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak (vhodnost podmínek pro šíření a skutečný výskyt) a možnosti použitého fungicidu (7-14 dnů). Převážná část fungicidů používaných proti strupovitosti jabloňe je účinná také na padlí jabloňové.

Zjištěn střední výskyt **strupovitosti jabloňe (*Venturia inaequalis*)** v okrese Liberec (Svijanský Újezd 30. 5.).

Patogen napadá listy, květy a plody, zcela výjimečně i letorosty. Na obou stranách čepelí listů vznikají sazovité různě velké skvrny. Postižená místa nekrotizují a silně napadené listy opadávají. Obdobné skvrny i na květech a plodech. Silně napadené květy a malé plody opadávají. Na větších plodech různě velké a utvářené šedočerné skvrny, v důsledku nestejného růstu postižených a zdravých pletiv dochází k deformacím a praskání plodů. Následně jsou postižené plody napadány hnilobami.

Ochranu je možno provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekcí, příp. jako kombinaci obou systémů. Při preventivní ochraně ošetřujeme průběžně po celou dobu nebezpečí primárních infekcí. Podle lokality a podmínek ošetřujeme od vyrašení do června, v intervalu 5 - 14 i více dní. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu (v období maximální intenzity růstu vývoj 2 - 3 listů týdně) a možnosti použitého fungicidu. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí (od fenofáze růžového poupěte do cca 1- 2 týdnů po odkvětu). Racionální prevence zohledňuje důsledně průběh počasí. Za suchých period se neošetřuje a ošetří se až před předpokládanou změnou počasí (deštěm). Pokud nastane neočekávaný déšť (proběhne infekce) ošetříme kurativně. Při kurativní (postinfekční) ochraně ošetřujeme až po splnění podmínek pro infekci. Tento systém vychází z poznání vztahu mezi dobou ovlhčení, teplotou a infekcí (Mills, 1951, La Plant, Jones, 1980). K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, při důsledném dodržování doby kurativní účinnosti.

Zjištěn střední výskyt **mšic (*Aphididae*)** v okrese Litoměřice (Dobříň, 30. 5.), který pokračuje i v jižní části okresu Liberec, a to zejména v extenzivních sadech.

Po odkvětu se jabloně ošetřují, jakmile se zjistí tvořící se kolonie mšic.

Zjištěn silný výskyt **obaleče jabloňového (*Hedya nubiferana*)** v okrese Děčín (Libverda, 3. 6.) a střední výskyt v okresech Liberec (Svijanský Újezd 30. 5.) a Litoměřice (Dobříň, 30. 5.).

Sledování letu dospělců obaleče jabloňového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1. 5. do 15. 9.

Termín larvicidního ošetření je podle signalizace cca 7 - 12 dní po vrcholu letové vlny.

Zjištěn silný výskyt **obaleče zimolezového (*Adoxophyes orana*)** v okrese Litoměřice (Dobříň, 30. 5.) a střední výskyt v okrese Liberec (Svijanský Újezd 30.5.).

Sledování letu dospělců obaleče zimolezového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1. 5. do 15. 9.

Na housenky 1. generace je nutné provést larvicidní ošetření v době maxima líhnutí (při >5 motýlů/lapák za 1 týden). Je-li let rozvleklý a nezaručuje-li délka reziduální účinnosti 1. aplikace dostatečnou spolehlivost, provedeme ještě 1 zásah.

Zjištěn silný výskyt **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** v okrese Liberec (Svijanský Újezd, 30. 5.) a střední výskyt v okrese Litoměřice (Dobříň, 30. 5.).

Sledování letu imag do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 10. 5. do 15. 9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapačích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3-4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

HRUŠEŇ (RF 72 BBCH)

Zjištěn první výskyt **strupovitosti hrušně (*Venturia pyrina*)** v okrese Liberec (Pěnčín, 30. 5.).

Peckoviny

VIŠEŇ (RF 72 BBCH)

Zjištěn střední výskyt **mšic (*Aphididae*)** v okrese Liberec (Pěnčín, 30. 5.).

Přímá ochrana je vhodná při zjištění alespoň pěti kolonií mšic na 100 letorostech.

SLIVOŇ (RF 73 BBCH)

Zjištěno silné poškození plodů housenicemi **pilatky švestkové (*Hoplocampa minuta*)** na neošetřovaných slivoních v okrese Litoměřice (Dobříň, 30. 5.).

Opad mladých plůdků, později starších plodů slivoní. Na každém plodu jsou 1-2 i 3 tmavé okrouhlé otvůrky. Vnitřek je vyplněn drtí a trusem. Zapáchá po štěnicích. Vyžrané jádro.

Ošetření je nutné, jestliže se zjistí v době dokvétání (80-90% opad květních plátků) ve 100 náhodně odebraných plůdcích při slabé násadě 5, při dobré násadě 10 plůdků s vajíčky pilatek. Odebírají se nejvyvinutější plůdky pro každou odrůdu zvlášť.

Drobné ovoce

JAHODNÍK (RF 65 - 85 BBCH)

V okrese Louny (Nové Dvory, 31. 5.) pozorován první slabý výskyt **plísně šedé (*Botrytis cinerea*)** na plodech.

ZELENINA

ZELÍ (RF 18 BBCH)

Zjištěn první slabý výskyt **dřepčiků (*Phyllotreta spp.*)** v okrese Ústí nad Labem (Svádov, 1. 6.).

OKRASNÉ DŘEVINY

V okrese Litoměřice (Libochovice, 18. 5.) byl laboratorně potvrzen výskyt **původce červené sypavky borovice (*Mycosphaerella pini* E. Rostrup ap. Munk)** u pěstitele okrasných rostlin na borovici černé.

Za Oblastní odbor Louny zpracoval: Luboš Pomichálek